

Strategieles Verwijswoorden (Relaties en verwijswoorden) niveau B

Relaties en verwijswoorden

Wat doe je in deze les?

Bij Nieuwsbegrip doe je vaak opdrachten om de verwijswoorden in een tekst te begrijpen.

Wat zijn **verwijswoorden**? Verwijswoorden zijn woorden als: *hij, zij, het, die, hun, er*.

Verwijswoorden verwijzen naar iets of iemand anders in de tekst.
Zonder verwijswoorden zou een tekst heel saai zijn.

In deze les krijg je uitleg over verwijswoorden in een tekst.

Doel van deze les:

Je kent de strategie omgaan met (relaties en) verwijswoorden.

Je kent verschillende verwijswoorden.

Je weet hoe je in een tekst kunt vinden waar een verwijswoord naar verwijst.

Relaties en verwijswoorden

Zo staat het in het stappenplan

Bij stap 2 van het stappenplan ga je de tekst lezen:

2 Tijdens het lezen

→ Lees de tekst.

- Onderstreep belangrijke woorden en signaalwoorden. Let op de **verbanden**.
- Maak aantekeningen en/of een schema. Heb je een goed beeld van de tekst?
- **Stel vragen** over het belangrijkste van de tekst:
Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom, Hoe?

Begrijp je nog wat je leest?
Wat doe je als je iets **niet begrijpt**?

- Je begrijpt een woord niet -> Gebruik de woordhulp op de andere kant.
- Je begrijpt een klein stukje tekst niet -> Lees het moeilijke stukje nog een keer.

Tijdens het lezen let je ook op de verbanden tussen de zinnen en op de verwijswoorden.

Relaties en verwijswoorden

Welke verwijswoorden zijn er?

Welke verwijswoorden kun je in een tekst tegenkomen?

- Persoonlijke voornaamwoorden
- Bezittelijke voornaamwoorden
- Aanwijzende voornaamwoorden
- *Er* en *daar*

Persoonlijke voornaamwoorden verwijzen naar personen die in de tekst genoemd worden, of tegen wie gesproken wordt.

Persoonlijke voornaamwoorden	Verwijst naar
ik, me	De schrijver, of een persoon in de tekst die aan het woord is
jij, je	De persoon tegen wie gesproken wordt in de tekst
hij, zich, hem	Een man of jongen die in de tekst wordt genoemd
zij, ze, haar	Een vrouw of meisje die in de tekst wordt genoemd
het	Iets wat in de tekst wordt genoemd
wij, we, ons	De personen die aan het woord zijn in de tekst

jullie	De personen tegen wie gesproken wordt in de tekst
zij, ze, hun, hen	Personen of dingen die in de tekst worden genoemd

Bezittelijke voornaamwoorden zijn woorden die aangeven van wie iets is.

Bezittelijke voornaamwoorden	Verwijst naar
mijn	De schrijver, of een persoon in de tekst die aan het woord is
jouw	De persoon tegen wie gesproken wordt in de tekst
zijn	Een man of jongen of iets in de tekst
haar	Een vrouw of meisje die in de tekst wordt genoemd
ons, onze	De personen die aan het woord zijn in de tekst
jullie	De personen tegen wie gesproken wordt in de tekst
hun	Personen of dingen die in de tekst worden genoemd

Voorbeeld:

In de tekst over het overlijden van Michael Jackson staan veel persoonlijke en bezittelijke voornaamwoorden.

De Koning van de Pop voorgoed van zijn troon

Vorige week donderdag is Koning van de Pop Michael Jackson op 50-jarige leeftijd overleden. Juist op het moment dat hij een comeback wilde maken met een reeks van vijftig concerten in Londen, werd een hartaanval hem fataal. Jackson was behalve om zijn muzikale talent ook bekend om zijn excentrieke levenswijze en zijn cosmetische operaties.

Naar: Nieuwsbegrip week 27 2009

De verwijswoorden verwijzen allemaal naar Michael Jackson. Stel je voor dat de schrijver geen verwijswoorden had gebruikt. Hoe zou de tekst dan klinken?

Aanwijzende voornaamwoorden en **er** en **daar**

De **aanwijzende voornaamwoorden** *deze, die en dat* zijn ook verwijswoorden. Ze verwijzen naar iets dat in de tekst wordt genoemd. Meestal kun je in de zin ervoor vinden wat dat is. Dat geldt ook voor de woorden *er* en *daar*. Kijk dus altijd terug in de tekst.

Test jezelf

1. Lees de tabel met persoonlijke voornaamwoorden goed door.
2. Leg een blaadje over de kolom met *verwijst naar*. Kun je uitleggen waarnaar de verwijswoorden verwijzen?

Relaties en verwijswoorden

Zo werkt het.

Wat moet je doen als je een verwijswoord tegenkomt?

1. Lees het stukje tekst goed.

Ik lees

Ik zie

2. Bedenk waar het verwijswoord naar verwijst, een persoon of ding in de tekst of de schrijver zelf.
3. Kijk in de zin ervoor wat het laatste genoemd is. Een verwijswoord verwijst meestal terug naar iets wat al in de tekst staat.

Ik weet

.....

Dus ik denk

.....

4. Lees de zinnen eventueel nog een keer en vul de persoon of het ding in op de plaats van het verwijswoord. Bedenk of het klopt!

Relaties en verwijswoorden

Nu oefenen

OPDRACHT 1

Oefenen met verwijswoorden (tweetal)

Werk samen. Gebruik de Hulp van Sam.

1. Eén van jullie speelt Sam. Sam leest de tekstballonnetjes hardop voor.
2. De ander stelt vragen aan Sam. Begrijpen jullie hoe Sam het doet, omgaan met verwijswoorden?

OPDRACHT 2

Aan de slag met verwijswoorden (tweetal)

Lees de zinnen en beantwoord de vragen. Gebruik de Hulp van Sam en de uitleg.

1. Lees tekst 1.
2. Schrijf van elk **grijs gemaakt** verwijswoord op waar het naar verwijst.

1. Wij →

2. Er →.....

3. Ze →.....

4. Hij→.....

5. Hun →.....

6. Die →.....

7. Je →.....

Tekst 1

Bescherming is nodig

De zon geeft licht en warmte. Daarom kunnen wij op aarde leven. Maar te veel zonnestraling is niet goed: je kunt er huidkanker van krijgen. Er is nu een campagne gestart om kinderen te leren hoe ze zich kunnen beschermen tegen te veel zonnestraling.

Warmte en licht

Onze zon is een ster en zoals de meeste sterren geeft de zon heel veel licht en warmte. Dat is bijzonder aangenaam voor ons aardbewoners, want anders zouden we op de aarde niet kunnen leven. In Nederland kunnen we de zon niet altijd zien, want hij zit nogal eens achter de wolken. Als de zon dan achter de wolken te voorschijn komt, voelen we de warmte en vinden we het vaak heerlijk om in de zon te lopen, te zitten of te liggen.

Teveel is niet goed

Maar veel in de zon zijn is niet goed. De wetenschap is erachter gekomen dat zonlicht op je huid ervoor kan zorgen dat je huidkanker krijgt. Huidkanker is een ziekte van je huid. Iemand met huidkanker krijgt bijvoorbeeld schilferige plekjes, of knobbeltjes of veranderingen in moedervlekken. De meeste vormen van huidkanker kunnen genezen worden, maar soms houd je er een litteken aan over. Er zijn ook vormen van huidkanker die gevaarlijk zijn en waar je aan dood kunt gaan.

Een smeestation

Opletten dus, zegt de KWF Kankerbestrijding. De KWF Kankerbestrijding is begonnen met een actie voor kinderen en hun ouders om zich beter te beschermen tegen te veel zonnestraling.

Daarvoor hebben ze het 'smeestation' bedacht. Het smeestation is een paal die op het schoolplein staat en in die paal zitten flesjes antizonnebrandcrème waarmee kinderen zich kunnen insmeren. Op de paal kunnen kinderen elke dag ook zien hoe schadelijk de zon die dag is en hoeveel ze dus moeten smeren.

Johnny Shadow

Op internet kunnen kinderen meer informatie krijgen over bescherming tegen te veel zonnestraling. Daarvoor surf je naar de website www.johnnyshadow.nl waar je kunt lezen hoe je je beschermt tegen de gevaren van de zon. Ook kun je er testen of je jezelf genoeg beschermt, je kunt er spelletjes spelen, uitzoeken welk huidtype je hebt en nog veel meer.

Zonnekracht

Moet je bang worden van de zon? Nee, dat hoeft niet. Van de zon mag je zeker genieten, maar het is handig om elke dag op te zoeken wat de zonnekracht is. Daarvoor is er elke dag een zonnekrachtbericht. Dat bericht kun je ontvangen via sms. Je kunt het bericht ook op je hyvespagina zetten. Als je de zonnekracht weet, kun je bij het smeerstation zien hoeveel je die dag moet smeren.

Naar: Nieuwsbegrip week 21 2009

OPDRACHT 3 Omgaan met verwijswoorden (alleen)

1. Lees tekst 2 met het stappenplan.
2. Onderstreep of markeer de verwijswoorden in de tekst.
3. Zet een rondje om het woord in de tekst waarnaar het verwijswoord verwijst. Let op: het woordje *je* mag je nu overslaan.
4. Zet een pijl van het verwijswoord naar het woord.
5. Vind je het moeilijk? Kijk dan nog eens naar de uitleg in deze les en de Hulp van Sam.

Tekst 2

Plastic afval kun je beter scheiden

De overheid wil dat mensen meer afval gaan scheiden. Plastic afval wordt dan apart ingezameld en kan gerecycled worden.

Ontstaan van plastic

Plastic zit in bijna alles om ons heen. Plastic flessen, plastic zakken, rietjes, ballen. Plastic bestaat al 140 jaar. Het is ontstaan in Amerika. John Wesley Hyatt hield van bowlen. Hij maakte een kunststof, celluloid. Die gebruikte hij om zijn bowlingbal te beschermen. Daarmee werd hij de uitvinder van het eerste plastic. Vroeger werden veel voorwerpen van hout gemaakt. Door het uitvinden van plastic was minder hout nodig. Plastic heeft nog meer voordelen. Het is bijvoorbeeld licht en het breekt minder snel. En je kunt van plastic allerlei vormen maken.

Scheiden en inzamelen van plastic

Als je plastic verpakkingsafval scheidt, kan overig afval vlot verwerkt worden. Scheiden van plastic afval is dus belangrijk. Maar hoe doe je dat eigenlijk?

Je hoeft het plastic alleen maar plat te maken of in te deuken. Dan wordt het volume kleiner, wat het inzamelen gemakkelijk maakt. Er mag een dop op het plastic zitten en het mag ongewassen zijn. Er mag alleen niet zoiets als papier of karton aan zitten.

In sommige gemeenten moet je het afval in een aparte zak of bak bewaren en wordt het opgehaald. In andere plaatsen staan speciale bakken, waar je afval in kunt gooien. Als je thuis plastic afval scheidt, gaat het afval dus in een aparte zak of bak. Je merkt dan dat je prullenbak minder snel vol raakt. En het bespaart veel ruimte bij de ophaaldienst. Als je plastic afval apart verzamelt, bespaar je daarom ook afvalkosten!

Campagne

Plastic Heroes is een nieuwe campagne. Een oranje plastic mannetje is de hoofdpersoon. Zijn motto is: 'Plastic afval kun je beter scheiden!' In sommige gemeenten kunnen de inwoners hun plastic afval in de Plastic Heroes-bak doen. Andere gemeenten zorgen voor een ophaaldienst. Plastic Heroes laat zien hoe jij zelf kunt helpen bij het recyclen van plastic afval.

Recyclen

Van oud plastic worden veel nieuwe dingen gemaakt. Bijvoorbeeld speelgoed, mobiele telefoons en tennisballen. Hierdoor hoeft minder afval verbrand te worden. Minder verbranden betekent minder CO2 in de lucht. Recyclen is dus beter voor het milieu!

Naar: www.plasticheroes.nl

Relaties en verwijswoorden

Lukt het?

Hoe ga je om met verwijswoorden in een tekst?

Vul het schrijfkader in.

Als ik een tekst lees kom ik soms een verwijswoord tegen.

Ik lees

Daar staat.....

Een verwijswoord verwijst vaak naar of
..... in de tekst.

Ook kan een verwijswoord verwijzen naar of
.....

Ik vul

Ik bedenk dan of

Hulp van Sam

Relaties en verwijswoorden

Zo doe je het

Hoi, ik ben Sam.

Als ik een tekst lees, let ik goed op verwijswoorden.

Ik lees eerst de tekst met het stappenplan.

Ik vul de naam van de persoon of het woord waarnaar wordt verwezen in op de plek van het verwijswoord. Ik bedenk of dat klopt.

Als ik een verwijswoord zie, vraag ik me af wie of wat ermee bedoeld wordt.

Ik lees de zin of zinnen vóór het verwijswoord nog een keer. Daar staat meestal in wat er met het verwijswoord wordt bedoeld. Terugkijken dus!

Het is lastiger als er *het* of *deze* staat. Dan gaat het om een ding of een persoon.

Bij *hij* of *zij* denk ik meteen aan een persoon.

